

Models

La influència de Joan Solà en l'assessorament lingüístic

Autor

F. Xavier Fargas Valero
TERMCAT

Joan Solà ha rebut aquests últims mesos uns quants reconeixements públics, entre els quals destaquen especialment el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i el doctorat *honoris causa* de la Universitat de Lleida. En els actes de lliurament d'aquestes distincions i en les notícies que n'ha difós la premsa, diversos especialistes han assenyalat la importància de diferents aspectes de la seva obra. En aquest article intentarem esbossar algunes idees a l'entorn de la influència concreta de Joan Solà en l'assessorament lingüístic.

Entre els lectors de la revista *Llengua i Ús* és ben segur que una bona colla, quan heu llegit el paràgraf anterior, no heu pogut evitar d'aturar la mirada sobre les majúscules de *Premi d'Honor de les Lletres Catalanes* i la minúscula de *doctorat honoris causa*, i de preguntar-vos si no haurien hagut d'anar les dues expressions amb un mateix tractament gràfic; o que us heu qüestionat si la cursiva de *honoris causa* és imprescindible en aquest context; o que potser us heu fixat en el règim d'ús del verb *destacar*, i heu anat corrent al diccionari (o als diccionaris) a veure si això ja anava a l'hora, perquè us sonava que algú ha escrit alguna vegada alguna cosa sobre el règim verbal d'aquest mot. Si això us ha passat, és força probable que us dediqueu, us hàgiu dedicat o estigieu vinculats d'una manera o d'una altra a això que per aquestes terres anomenem *assessorament lingüístic*.¹

Efectivament, hi ha tot un col·lectiu de professionals, els assessors lingüístics, que tenen l'ofici de detectar en els textos escrits o dits per altri tota mena de fenòmens relacionats amb el discurs en què potser es podria haver optat per una solució millor (entenent *millor* per més adequada al context comunicatiu, al sistema lingüístic, als criteris propis de l'entitat que difon el missatge, etc.), i, un cop detectats, de proposar a l'autor del text els canvis pertinents, o bé de proporcionar-li la formació o els recursos necessaris per millorar la seva producció posterior.

Entre aquests professionals, segurament no n'hi ha cap que no reconegui la influència de Joan Solà en aquest camp. Efectivament, Solà s'ha distingit d'altres eminents lingüistes perquè, al marge d'obres de caràcter més o menys especulatiu o de recerca filològica pura, ell ha mantingut una atenció constant al vessant més aplicat de la lingüística.

1. El concepte d'assessorament lingüístic, tal com l'entendem a les terres de parla catalana, sembla una mena d'endemisme cultural, perquè té pocs paral·lels i costa de traslladar a altres llengües. Per a una bona aproximació conceptual i històrica, vegeu Nogué (en premsa). També hi ha reflexions interessants a Mir 2003, i es poden extreure conclusions a partir de la consulta de materials adreçats a la formació d'assessors lingüístics com el de la UOC (Xirinachs 2000) i el de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (Costa i Nogué 2006).

Del català incorrecte... al Plantem cara

Com que les obres de Joan Solà són molt conegudes entre aquests professionals, la majoria hauran reconegut immediatament en el títol que encapçala aquest paràgraf els títols de dues d'aquestes obres: *Del català incorrecte al català correcte: història dels criteris de correcció lingüística*,² i *Plantem cara: defensa de la llengua, defensa de la terra*. El primer cas, d'un per a alguns ja llunyà 1977, és una obra d'un interès evident per a qualsevol persona que es vulgui dedicar a l'assessorament lingüístic; hi estudiava, com ell mateix indica al pròleg, "Més de cent treballs (el noranta per cent produïts d'un segle ençà) dedicats a intentar de mantenir o restituir la puresa d'una llengua que sembla la ventafocs". El segon cas, d'aquest 2009, és l'últim recull d'articles, sobretot publicats a la premsa. El primer cas és un bon exemple d'un mètode de treball que Joan Solà no ha abandonat mai: la recerca meticulosa i exhaustiva de totes les referències relacionades amb la matèria que analitza —i qualsevol persona que hagi treballat amb ell sap que quan fem servir els adjectius *meticulosa* i *exhaustiva* no estem exagerant gens. El segon cas és un exemple paradigmàtic d'una altra característica de la producció de Solà: la capacitat de projecció i d'acostament a un públic ampli, sense defugir mai ni l'explicitació ben clara de les opinions pròpies —no sols en matèria lingüística— ni la polèmica, quan ha calgut. Entre l'un i l'altre, més de trenta anys de treball incansable, amb obres que han esdevingut absolutament imprescindibles a la lleixa de qualsevol assessor lingüístic.

Lingüística...

Des dels *Estudis de sintaxi catalana*, del 1972, fins a la *Gramàtica del català contemporani*, del 2002 —per posar dos exemples prou coneguts—, Solà ha estat responsable d'una producció científica de recerca en lingüística que ha esdevingut referencial i que ha permès a tota una generació de lingüistes acostar-se a perspectives d'anàlisi i estudi innovadores (com la gramàtica generativa, per exemple, que molts vam "descobrir" en la seva obra signada amb Sebastià Bonet *Sintaxi generativa catalana*, del 1986). Però també hem "redescobert" amb Solà l'obra de les grans figures de la nostra pròpia tradició, i li devem algunes de les aproximacions més serioses a l'obra de Fabra i de Coromines.³

En aquest punt, potser seria just parar esment a un fet que podria passar inadvertit. Si ens proposem analitzar la influència de Solà en l'assessorament lingüístic, no ens podem descuidar d'assenyalar la importància que té el fet que avui ningú no posi en dubte que un bon assessor lingüístic ha de conèixer les obres d'anàlisi de caràcter més especulatiu i les tendències actuals de la recerca en lingüística. Aquesta idea, quaranta anys enrere, potser no era pas general, i els professionals de la correcció —el més paral·lel als actuals assessors lingüístics— partien sovint de sòlids coneixements pràctics de producció editorial, i molt sovint d'un coneixement envejable de la vitalitat de la llengua, però probablement no s'haurien pas identificat tots amb l'etiqueta de *lingüistes*. Solà ens ha ajudat a entendre que l'investigador universitari i el professional de l'assessorament en una editorial o en un mitjà de comunicació no poden treballar l'un completament al marge de l'altre, perquè, encara que les aproximacions puguin ser diferents, la matèria d'anàlisi és la mateixa: la llengua.

I, per cert, una llengua real: les obres de Solà es presenten generalment amb un exemplari extens, i gairebé sempre extret de textos reals (producció literària actual, textos de mitjans de comunica-

2. Vegeu les referències completes de les obres de Solà esmentades en aquest article a la bibliografia final.

3. S'escapa de les possibilitats d'aquest text assenyalar totes les obres, les edicions, els articles, etc. de Solà dedicats a difondre o comentar de molt diverses maneres la producció de Fabra i de Coromines. Posats a destacar-ne només alguna, en el cas de Fabra és inevitable referir-se al projecte encara en curs d'edició de les obres completes, que codirigeixen Joan Solà i Jordi Mir; en el cas de Coromines, potser es pot destacar *L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge*, una edició que recull les aportacions de diversos especialistes en aquest cicle d'anàlisi de l'obra corominiana que Solà va coordinar.

ció...). No són, doncs, exemples inventats, creats ad hoc pel gramàtic per il·lustrar un determinat fenomen sintàctic. Per tant, la seva anàlisi parteix sempre de la realitat d'allò que ha llegit o sentit, no pas d'allò que el lingüista es pot haver imaginat, d'allò que en un moment del discurs li pot interessar de fer veure que es diu. Aquest detall, que podria semblar anecdòtic, no ho és gens, perquè és una mostra de rigor metodològic. Encara podríem dir més: per al professional de la llengua, aquesta aproximació és molt més útil, i representa un estímul perquè ennobleix la seva matèria de treball i la converteix en matèria d'anàlisi. Més avall tornarem sobre aquesta idea.

... aplicada

En els paràgrafs anteriors s'ha destacat la producció de Solà especialment vinculada a la recerca teòrica, a allò que se'n podria dir la *lingüística*. Però en aquest article correspon especialment de posar l'accent sobre l'adjectiu *aplicada*, en un joc de paraules amb el concepte de *lingüística aplicada* potser una mica forçat, però que aquí ens pot ser útil. Efectivament, Joan Solà és el responsable també de diverses obres que se singularitzen especialment pel seu caràcter aplicat, pràctic.

Entre aquesta mena d'obres, van tenir un ressò molt notable entre els assessors lingüístics els dos llibres d'estil que va dirigir (el de la Caixa, del 1991, i el de l'Ajuntament de Barcelona, del 1995). A banda d'una certa polèmica que es va crear sobre la conveniència o no d'aquesta mena de materials, que algunes veus consideraven un risc per a la unitat de la llengua, el fet és que molts professionals de l'assessorament van veure en obres com aquestes una manera d'enfocar la seva feina que permetia allunyar-la una mica del dia a dia, de la correcció immediata de textos dits o escrits, per abordar un plantejament més criteriògic, que reflexionava sobre el model que es volia difondre i sobre les raons de les tries lingüístiques que ha de fer qualsevol organització que produeix textos i, doncs, qualsevol professional de la llengua.

I en aquesta línia aplicada, també és important subratllar la importància de dues altres obres molt relacionades: el *Tractat de puntuació*, de 1989, i l'*Ortotipografia*, de 1995, signades totes dues amb Josep M. Pujol. Els assessors lingüístics van trobar en aquestes publicacions una sistematització sobre aspectes de puntuació i sobre molts altres aspectes convencionals que són un bon trencacolls en la pràctica diària de l'assessorament lingüístic i que, tanmateix, en la majoria d'obres de referència gramatical qued(av)en només esbossades. És veritat que, als anys noranta, precisament els llibres d'estil i altres obres de consulta van anar cobrint aquest espai, però en la de Pujol i Solà descobríem que en aspectes convencionals també és possible una aproximació històrica i alhora pràctica, basada en la tradició pròpia, científica, culta, mesurada, raonada, no gens dogmàtica i, sovint, irònica, que resultava força més interessant que els plantejaments basats en el model "no digueu això, digueu allò; no escriviu això, escriviu allò".

Més enllà de l'interrogant inicial i del *sisplau*

La perspectiva aplicada del seu treball i el fet que, com hem dit, no hagi defugit mai l'expressió de les seves opinions amb una envejable —i sovint incòmoda— independència de criteri, han fet que les propostes de Solà hagin trobat sempre un públic atent entre els professionals de l'assessorament lingüístic. La llista d'aspectes en què les seves propostes han influït i han fet canviar o perfilar millor les intervencions dels assessors es podria fer molt llarga, perquè en més de quaranta anys de producció científica i divulgativa hi ha molt contingut.

Entre les qüestions sintàctiques, de seguida pot venir a la memòria la compleció i difusió que Solà fa de la proposta de Coromines per a la distribució de les preposicions *per* i *per a*, especialment davant d'infinitiu. També podríem destacar les seves propostes a l'entorn de l'ordre habitual de la

frase i la necessitat o no de duplicació pronominal en certs contextos, que han permès afinar molt millor un concepte com el de *pleonasm*, que durant anys s'havia considerat una "falta", sovint sense gaire reflexió. En relació amb aquest punt, també ha estat rellevant la seva recerca i les seves propostes per al tractament de les construccions de relatiu i per a la distribució dels verbs *ser* i *estar*, entre molts altres temes.

En aspectes més convencionals, Solà ha contribuït especialment a la flexibilització de certs criteris que s'havien començat a difondre per respondre a les necessitats d'alguns col·lectius concrets i que potser amb un excés de zel o per una aplicació mecànica, s'acabaven difonent com a "normes" generals. En aquest sentit, es poden recordar aspectes com la puntuació després del vocatiu inicial de cartes (que Solà considera que pot ser coma o bé dos punts); la posició de la datació en els documents; la representació d'algunes abreviatures tradicionals (que sovint s'aparta de la regularitat); la possibilitat d'encapçalar l'any, en la data, amb la contracció *del* en els anys posteriors al 2000 ("3 de gener de 2010" o "3 de gener del 2010"); etc. També en aquest àmbit convencional ha estat rellevant la seva posició favorable a l'ús de l'interrogant inicial en les preguntes.

Finalment, també ens podem fixar en propostes que toquen altres aspectes, com ara les aglutinacions *sisplau* i *esclar*, i altres casos que no són propostes originals de Solà però a favor de les quals ell es va manifestar, i que avui potser s'han oblidat perquè ja formen part del lèxic inclòs al diccionari normatiu (*afició, estand, commocionar...*).⁴

I segurament cadascun dels assessors lingüístics destacaria encara algun altre aspecte: generalment, aquell en què ha hagut de canviar de criteri (els canvis sempre costen, i encara més quan es parla de qüestions lingüístiques) arran de les argumentacions ofertes per Solà, o bé aquell altre que no l'acaba de convèncer. Sigui com sigui, el fet que tot aquest conjunt de propostes sovint ampliïn o modifiquin el repertori normatiu no ens pot fer perdre de vista que les aportacions de Solà són sempre argumentades i basades en un sòlid coneixement del sistema lingüístic i dels seus mecanismes interns d'evolució. No són, doncs, propostes llançades irresponsablement, ben al contrari; i encara que sovint ha rebut crítiques força menys documentades, Solà afortunadament es continua mostrant obert a proposar, a discutir, a col·laborar amb qui calgui al servei d'una llengua que no concep com un tresor que calgui conservar intacte, sinó com un valor que s'ha de fer treballar cada dia per fer-lo créixer, per fer-lo útil i per descobrir-ne totes les riqueses.

I més enllà de la lletra escrita

Potser perquè aquest és un país petit, però també sens dubte pel caràcter de Joan Solà i per la seva voluntat divulgadora, el fet és que quan es parla de la influència de Solà en l'assessorament lingüístic s'ha de parlar també d'altres aspectes, més enllà de la seva obra publicada.

D'entrada, convé destacar que molts dels qui avui ocupen llocs de treball en serveis lingüístics de l'administració, en editorials, en mitjans de comunicació, etc. han passat per l'aula on Solà exerceix de professor. I, quan no n'han estat deixebles directes a la universitat, l'han pogut sentir en alguna de les nombroses conferències o sessions de formació que ha impartit en cursos i postgraus adreçats als professionals de la llengua. O han tingut l'ocasió de col·laborar-hi en algun dels complexos projectes en equip que ha dirigit, coordinat o en què ha participat. Aquesta projecció pública ha permès que moltes persones hagin pogut viure de primera mà l'entusiasme i la passió que Solà en-

4. A López del Castillo (1998) es poden anar resseguint les propostes fetes durant els anys noranta en diverses obres per a l'ampliació del cabal lèxic normatiu.

comana sempre que parla de llengua. I aquesta actitud té, ben segur, una influència en l'actuació professional de tots aquells que l'estan escoltant o que hi col·laboren.

Com que Solà parteix sempre del dubte socràtic, del fet de posar en dubte tot allò que troba escrit sobre un determinat fenomen que estigui analitzant, no es conforma a redifondre allò que altres ja han dit, i acostuma el lector a intentar aprofundir més, cercant de trobar les raons que hi ha darrere una afirmació gramatical, ja sigui feta per Fabra o per qualsevol altre gramàtic, per més prestigi que se li atorgui. Per als assessors lingüístics, aquesta actitud de Solà representa un estímulo per mirar de ser capaços d'argumentar adequadament cadascuna de les intervencions que fan en els textos en què treballen.

Al costat d'això, Solà també ens ha acostumat a estar atents a la parla real, com dèiem abans, i a valorar l'opinió de tothom, al marge de si es tracta d'un expert o no. Tots els seus alumnes poden explicar com, sovint, a classe, demana als joves aprenents com diuen o deixen de dir una determinada cosa. I als articles del diari hi trobarem comentaris sobre expressions sentides aquí i allà, per gent de tota condició. En aquesta actitud s'hi veu molt reflectit l'assessor lingüístic —aquest ésser a qui tot sovint li resulta impossible llegir una novel·la sense anar-se aturant pensant com hauria resultat ell un determinat fragment que no l'acaba de convèncer, o que de vegades no pot evitar fixar-se més en la manera com ha estat redactada la notícia que no pas en la notícia en si. L'assessor, que si és un bon professional ha de donar la màxima importància a cada text en què treballa, sigui qui en sigui l'autor, es reconforta quan pot compartir amb Solà la capacitat d'entusiasmar-se per girs expressius presents en tota mena de textos, no sols en l'obra dels grans escriptors, sinó també en el titular d'una notícia o en l'eslògan d'una campanya publicitària.

Hem après de Solà que aquesta actitud d'estar desperts i atents a la realitat es pot complementar amb l'aprofundiment i amb la recerca documental i científica més rigorosa. I també hem après que no s'hi val a donar per bona una afirmació que no t'acaba de convèncer pel simple fet que l'escriu o la pronuncia una determinada persona, per més que el conjunt de la seva obra potser et mereixi un respecte reverencial. Joan Solà ha fet també una certa reivindicació de la curiositat i de la intuïció com a elements bàsics en l'anàlisi lingüística. I, així, ha acostumat també els assessors a no empassar-se tan fàcilment segons quines orientacions que són sentides com a artificials, o inaplicables en textos reals, vinguin d'on vinguin, i a expressar les reserves quan calgui. (Potser al que també caldria que ens acostuméssim és a expressar-les amb el mateix acompanyament de documentació, anàlisi i aprofundiment amb què les expressa Solà, però com que això no sempre resulta tan fàcil, almenys estaria bé que miréssim d'acostar-nos-hi.)

I, finalment, posats a destacar influències intangibles, no serà sobrer que destaquem la capacitat de Solà de crear equips de treball, de treballar en equip, de cedir de tant en tant però de ser prou tossut per tirar endavant projectes molt i molt complexos (potser la *Gramàtica del català contemporani* és l'exemple més evident d'això, però n'hi ha molts més). En un ofici amb una marcada tendència a l'individualisme, aquest model també ha anat fent forat, i la col·laboració entre professionals, afavorida per mitjans com les xarxes telemàtiques, segurament avui és molt més present en l'assessorament lingüístic.

“En lloc de resoldre dubtes, te'n planteja més”

La frase entre cometes que encapçala aquest apartat és un dels comentaris que, expressat d'una manera o d'una altra, se sentia més sovint quan els assessors lingüístics, en cursos o altres fòrums de debats, expressaven l'opinió sobre l'obra de Solà. Ho dic en passat, perquè em sembla que aquest plantejament, afortunadament, s'ha anat superant, a mesura que tots plegats ens hem acostumat precisament al fet que el dubte i una certa inseguretat són consubstancials a la feina de

l'assessor lingüístic. Perquè només del dubte, del fet de no estar prou segur de si una construcció és acceptable o no, en pot sorgir una consulta al material de referència o als col·legues, o en pot néixer una recerca lingüística que assegurí una intervenció prudent i adequada de l'assessor. En definitiva, només del dubte es desprèn una actitud de respecte envers el text i la persona que l'ha escrit o dit.

Efectivament, les obres de Solà s'instal·len precisament en aquest terreny del dubte i de la controvèrsia (sovint els mateixos títols ja ho deixen ben clar: *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*, *La llengua: una convenció dialèctica*, *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, *Parlem-ne: converses lingüístiques*). Aquest tret les allunya d'altres obres en què s'evita precisament de posar l'accent en els aspectes en què la codificació normativa presenta vacil·lacions. Tanmateix, no es pot emetre un judici de valor, i dir que unes obres són millors que les altres, sense considerar quins objectius i quins destinataris tenen aquestes obres que s'analitzen. I potser el problema que transmet la crítica a què al·ludíem és que confon els objectius i els destinataris de les obres de Solà. És a dir, es criticaven determinades obres perquè potser s'hi buscava, per necessitat personal o contextual, un caràcter de manual per a l'aprenentatge de la llengua que de fet no pretenien pas tenir.

Sembla que amb el temps aquesta crítica s'ha anat afeblint, i seria una bona notícia poder atribuir aquest canvi al fet que els professionals de la llengua ja tenen un bon coneixement del caràcter de les diverses obres de consulta de què disposen, i discriminen adequadament entre les publicacions adreçades a la difusió de la normativa i a l'aprenentatge, i les que s'adrecen precisament a l'anàlisi dels aspectes menys estables del sistema.

De la dignificació de la llengua a la dignificació de l'ofici

Si hem de destacar, però, un factor en què la influència de Joan Solà hagi estat determinant, potser triaríem un dels aspectes més difícilment demostrables, però que el lector atent haurà vist que és present en cadascun dels punts que fins ara hem comentat: Solà ha contribuït a dignificar la professió de l'assessor lingüístic. Els professionals de la llengua han vist com en l'obra publicada de Solà, i en totes les seves intervencions públiques, la llengua viva, la matèria de treball de l'assessor, és dignificada com a objecte d'anàlisi. Això, sense estalviar-se mai ni la crítica quan li ha semblat necessària, ni el sentit de l'humor. I sense estalviar-se, tampoc, elogis sincers i un reconeixement constant cap a un col·lectiu que fa una feina que, segurament, si està ben feta, passa quasi desapercebuda, i del qual molta gent només es recorda quan alguna cosa surt malament.

Potser haureu observat que fins ara hem evitat de referir-nos a la "influència de l'obra de Solà", i hem fet servir "la influència de Solà". Segurament és una subtileza una mica exagerada, però és un recurs retòric que ens permet introduir allò que sens dubte és la influència més important que hem rebut i estem rebent de Joan Solà tots els qui ens dediquem a l'assessorament lingüístic: més enllà del valor concret de les aportacions científiques, de les propostes i dels criteris que pugui haver difós per mitjà de la seva obra publicada, Solà ens encomana a tots les ganes de fer més bé la nostra feina; ens encomana una mirada respectuosa envers la llengua com a sistema i com a vehicle d'expressió d'una comunitat que mereix la màxima dignitat i estima. Això, en un col·lectiu que es dedica precisament "a trobar faltes", resulta especialment rellevant, perquè introdueix en la nostra activitat professional un valor positiu. En lloc de reservar-nos l'antipàtic paper de censors, ens fa còmplices d'una capacitat infinita de creació i recreació d'una llengua que, als seus ulls —i tant de bo també als ulls de tots els qui ens dediquem a l'assessorament lingüístic—, és una autèntica meravella.

Bibliografia

- BONET, Sebastià; SOLÀ, Joan. *Sintaxi generativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986.
- COSTA, Joan; NOGUÉ, Neus (coord.). *Curs de correcció de textos orals i escrits. Pràctiques autocorrectives*. Vic: Eumo Editorial, 1998. [3a ed., ampliada, 2006].
- FABRA, Pompeu. *Obres completes*. (A cura de Jordi Mir i Joan Solà.) Barcelona; València; Palma: Enciclopèdia Catalana; Edicions 62; Edicions 3i4; Editorial Moll, 2005.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís. *Diccionari complementari del català normatiu*. Barcelona: Edicions 62, 1998. (El Cangur; 253).
- MIR, Anna. "Correctors, assessors, lingüistes: Reflexió sobre el procés de revisió de textos escrits". *Llengua & Literatura* (2003), 14, p. 211-237.
- NOGUÉ, Neus. "L'assessorament lingüístic: panoràmica i estat de la qüestió". Dins de: Bladas, Òscar; Nogué, Neus; Payrató, Lluís (ed.). *L'assessorament lingüístic: funcions i criteris*. Barcelona: PPU (en premsa).
- PUJOL, Josep M.; SOLÀ, Joan. *Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. Barcelona: Columna, 1995. [Els dos primers capítols d'aquest llibre representen la tercera edició ampliada i actualitzada del *Tractat de puntuació* dels mateixos autors].
- SOLÀ, Joan (dir.). *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1995.
- SOLÀ, Joan (dir.). *Llibre d'estil de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona*. Barcelona: Direcció de Comunicacions de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, 1991.
- SOLÀ, Joan (ed.). *L'obra de Joan Coromines. Cicle d'estudi i homenatge*. Sabadell: Fundació Caixa de Sabadell, 1999.
- SOLÀ, Joan. *Del català incorrecte al català correcte: Història dels criteris de correcció lingüística*. Barcelona: Edicions 62, 1977. (Llibres a l'Abast; 134).
- SOLÀ, Joan. *Estudis de sintaxi catalana*. 2 vols. Barcelona: Edicions 62, 1972-1973. (Llibres a l'Abast; 104 i 105).
- SOLÀ, Joan. *La llengua, una convenció dialèctica*. Barcelona: Columna, 1993.
- SOLÀ, Joan. *Parlem-ne. Converses lingüístiques*. Barcelona: Proa, 1999.
- SOLÀ, Joan. *Plantem cara: Defensa de la llengua, defensa de la terra*. Barcelona: La Magrana, 2009.
- SOLÀ, Joan. *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987. (Llibres a l'Abast; 229).
- SOLÀ, Joan. *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries, 1994.
- SOLÀ, Joan; LLORET, Maria Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SILDANYA, Manuel (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. 3 vol. Barcelona: Empúries, 2002.

SOLÀ, Joan; PUJOL, Josep M. *Tractat de puntuació*. Barcelona: Columna, 1989.

XIRINACHS, Marta (coord.). *Assessorament i serveis lingüístics*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, 2000.

